

Yael Leibowitz

1) דניאל פרק א

אַ בּשִׁנַת שַׁלוֹשׁ, לָמַלְכוּת יָהוֹיָקִים מֵלֶהְ-יָהוּדָה--בַּא נָבוּכַדְנָאצַר מֵלֶהְ-בָּבַל יִרוּשַׁלָם, וַיַּצַר עַלְיהַ .ב וַיִּתּן אֲדֹנִי בַּיָדוֹ אַת-יְהוֹיַקִים מֶלַרְּ-וָהוּדָה, וּמִקצַת כָּלִי בַית-הָאֱלֹהִים, וַיִבִּיאָם אֶרַץ-שׁנַעַר, בַּית אֱלֹהַיו; וָאַת-הַכּּלִים הַבִיא, בִּית אוֹצַר אֱלֹהַיו .ג וַיִּאֹמֵר הַמֶּלַרְּי לָאַשַׁפְּנַז רָב סַרִיסַיו: לָהַבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרַאָל, וּמְזֶרַע הַמְּלוּכָה--וּמְן-הַפְּרָתִּמִים .דּ יָלַדִים אֲשֶׁר אִין-בַּהֶם כַּל-מאוּם וְטוֹבֵי מַרְאָה וּמַשְׂבָּלִים בְּכַל-חַבָּמָה, וִיֹדְעֵי דַעַת וּמָבִיבֵי מַדָּע, וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם, לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֵּלֶרְ; וּלְלַמְּדָם סְבֵּר, וּלְשׁוֹן בַּשְׁדִּים . הּ וַיִּמַן לָהָם ַהַמֶּלֶךְ דָּבַר-יוֹם בִּיוֹמוֹ, מָפַּת-בָּג הַמֶּלֶךְ וּמָיֵין מִשְׁתַּיו, וּלְגַדְּלָם, שָׁנִים שַׁלוֹשׁ; וּמִקצַתַם--יַעַמְדוּ, לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וּמָיֵין מִשְׁתַּיו, וּלְגַדְלַם, שָׁנִים שַׁלוֹשׁ; וּמִקצַתַם--יַעַמְדוּ, לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וּמָיֵין מִשְׁתַּיו, וּלְגַדְלַם, שָׁנִים שַׁלוֹשׁ; יָהוּדָה--דָּנַיִאל חַנַנִיָה, מִישָׁאַל וַעַזָרַיָּה. זּ וַיִּשָּׁם לָהֶם שַׂר הַסַּרִיסִים, שֻׁמוֹת; וַיִּשָּׁם לְדָנַיִאל בַּלְטְשַׁאצַר, וַלְחַנַנִיָּה שַׁדְרַךּ, וּלְמִישַׁאֵל ָמִישַׁךּ, וְלַעֲזַרִיָה עֲבֶד נָגוֹ .ת וַיַּשֶׂם דַּנַיָּאל עַל-לָבּוֹ, אֱשֶׁר לֹא-יִתְגַאַל בִּפַת-בַּג הַמֶּלֶךְ וּבָיֵין מִשְׁתַּיו; וַיִּבַקּשׁ מְשַׂר הַסַּרִיסִים, אֲשֶׁר מֹישַׁרָּ, וְלַעֲזַריַה עֲבֶד נָגוֹ לא יתגאל .טויתן האלהים את-דניאל, לחסד ולרחמים, לפני, שר הסריסים .י ויאמר שר הסריסים, לדניאל--ירא אני את-אַדֹנִי הַמֶּלַרָּ, אֲשֶׁר מִנַּה אֶת-מַאֶכַלְכֶם וְאֶת-מִשְׁתַּיבֶם: אֲשֶׁר לָמַה יָרְאָה אֶת-פְּנַיבֶם זֹעֲפִים, מָן-הַיָּלַדִים אֲשֶׁר בָּגִילְבֶם, וְחַיַּבְתֵּם אָת-ראֹשׁי, לַמַּלַךּ . י**א** וַיִּאֹמֶר דְּנַיָּאל, אֵל-הַמֶּלְצַר--אֲשֶׁר מנָּה, שֹׁר הַסַּרִיסים, עַל-דַנִּיאל חַנַנַיָה, מישַׁאל וַעַזָריַה . י**ב** נַס-נַא אַת-ראֹשׁי, לַמַּלַךְּ . י**א** וַיִּאֹמֶר דְּנַיָּאל, אֵל-הַמֶּלְצַר--אֲשֵׁר מנָּה, שֹׁר הַסַּרִיסים, עַל-דַנִּיאל חַנַנִיה, מישַׁאל וַעַזַריַה . עַבַדִיף, יָמִים עֵשָׂרָה; וִיִּתִּנוּ-לָנוּ מִן-הַזָּרֹעִים, וְנֹאֹכְלָה-וּמִים וְנִשְׁתֵּה .יג וַיֵּרָאוֹ לְפָנֵיף, מַרְאֵינוּ, וּמַראָה הַיִּלְדִים, הָאֹכְלִים אֶת פַּת-בָּג הַמֵּלְרָּ, וַכַּאֲשָׁר תַּרָאָה, עֲשָׂה עם-עַבַדִיךּ . יִד וַיִּשְׁמַע לָהָם, לְדָּבַר הַזָּה; וַיְנַסְם, יַמִים עֲשַׂרָה . טו וּמקצת, יַמים עֲשַׂרָה, נַרְאָה מַראַיהָם טוֹב, וּבַריאִי בַּשַׂר: מוְ-כַּל-הַיָּלַדִים--הַאֹכָלים, אַת פַּת-בַּג הַמֵּלַךְ . **טו** וַיָּהִי הַמֵּלְצַר, נֹשָׂא אָת-פַּת-בַּגַם, וַיִּיו, מִשְׁתֵּיהָם; וָנֹתֶן לָהֶם, זֶרְעֹנִים .יז וָהַיִּלְדִים הַאֶּלֶה אַרְבַּעְתָּם, נַתַּן לָהֶם הַאֵּלֹהִים מַדַּע וְהַשְׂבֶּל בְּכָּל-סֵפֶר וְחַכְמַה; וְדַנַּיָּאל הַבְּיו, בְּכַל-חַזוֹן וָחַלֹמוֹת .יח וּלְמָקצַת, הַיַּמִים, אֲשֶׁר-אַמֶּר הַמֶּלֶךּ, לַהַבִּיאָם; וַיְבִיאָם שַׂר הַפַּרִיסִים, לְפְנֵי נְבַכַדְנַצַר .יט וַיִּדְבֵּר אָתַּם, הַמֶּלֶךּ, וְלֹא נָמָצָא מִכֵּלֶם, כָּדָנָיָאל חַנָנָיָה מִישַׁאָל וַעַזָרַיָה; וַיִּעַמְדוּ, לְפָנֵי הַמֶּלֶךּ .בּ וְכֹל, דְּבַר חַכְמַת בְּינָה, אֲשֶׁר-בְּקִשׁ מֵהֶם, הַמֶּלֶךְ--וַיִּמְצַאָם עשׂר יַדוֹת, עַל בַּל-הַחַרָטָמִים הַאַשְּׁפִים, אֲשֹׁר, בִּכַל-מַלְכוּתוֹ .כֹּא וַיִּהִי, דַּבַּאל, עַד-שִׁנַת אָחַת, לְכוֹרֵשׁ הַמֵּלֶף

1 In the third year of the reign of Jehojakim king of Judah came Nebuchadnezzar king of Babylon unto Jerusalem, and besieged it. 2 And the Lord gave Jehoiakim king of Judah into his hand, with part of the vessels of the house of God; and he carried them into the land of Shinar to the house of his god, and the vessels he brought into the treasure-house of his god. 3 And the king spoke unto Ashpenaz his chief officer, that he should bring in certain of the children of Israel, and of the seed royal, and of the nobles, 4 youths in whom was no blemish, but fair to look on, and skilful in all wisdom, and skilful in knowledge, and discerning in thought, and such as had ability to stand in the king's palace; and that he should teach them the learning and the tongue of the Chaldeans. 5 And the king appointed for them a daily portion of the king's food, and of the wine which he drank, and that they should be nourished three years; that at the end thereof they might stand before the king. 6 Now among these were, of the children of Judah, Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah. 7 And the chief of the officers gave names unto them: unto Daniel he gave the name of Belteshazzar; and to Hananiah, of Shadrach; and to Mishael, of Meshach; and to Azariah, of Abed-nego. 8 But Daniel purposed in his heart that he would not defile himself with the king's food, nor with the wine which he drank; therefore he requested of the chief of the officers that he might not defile himself. 9 And God granted Daniel mercy and compassion in the sight of the chief of the officers. 10 And the chief of the officers said unto Daniel: 'I fear my lord the king, who hath appointed your food and your drink; for why should he see your faces sad in comparison with the youths that are of your own age? so would ye endanger my head with the king.' 11 Then said Daniel to the steward, whom the chief of the officers had appointed over Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah: 12 'Try thy servants, I beseech thee, ten days; and let them give us pulse to eat, and water to drink. 13 Then let our countenances be looked upon before thee, and the countenance of the youths that eat of the king's food; and as thou seest, deal with thy servants.' 14 So he hearkened unto them in this matter, and tried them

ten days. **15** And at the end of ten days their countenances appeared fairer, and they were fatter in flesh, than all the youths that did eat of the king's food. **16** So the steward took away their food, and the wine that they should drink, and gave them pulse. **17** Now as for these four youths, God gave them knowledge and skill in all learning and wisdom; and Daniel had understanding in all visions and dreams. **18** And at the end of the days which the king had appointed for bringing them in, the chief of the officers brought them in before Nebuchadnezzar. **19**And the king spoke with them; and among them all was found none like Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah; therefore stood they before the king. **20** And in all matters of wisdom and understanding, that the king inquired of them, he found them ten times better than all the magicians and enchanters that were in all his realm. **21** And Daniel continued even unto the first year of king Cyrus.

2) <u>נחמיה פרק ב</u>

אַ וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ--יַיִן לְפָנָיו; וָאֶשָּׂא אֶת-הַיַּיִן וָאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ, וְלֹא-הָיִיתִי רַע לְפָנָיו .בּ וַיּאֹמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךְ רָעִים, וְאַתָּה אֵינְךְּ חוֹלֶה--אֵין זֶה, כִּי-אָם רֹעַ לֵב; וָאִירָא, הַרְבֵּה מְאֹד .גּ וָאֹמֵר לַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ לְעוֹלְם יִחְיֶה; מִדּוּעַ לֹא-יֵרְעוּ פָּנַי, אֲשֶׁר הָעִיר בִּית-קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֲרֵבָה, וּשְׁעֶרֶיהָ, אֻבְּלוּ בָאֵשׁ

- 17 But let this suffice in a few words for a warning to the readers. And now we must come to the narration.
- Eleazar one of the chief of the scribes, a man advanced in years, and of a comely countenance, was pressed to open his mouth to eat swine's flesh.
- 19 But he, choosing rather a most glorious death than a hateful life, went forward voluntarily to the torment.
- And considering in what manner he was come to ii;, patiently bearing, he determined not to do any unlawful things for the love of life.
- But they that stood by, being moved with wicked pity, for the old friendship they had with the man, taking him aside, desired that flesh might be brought, which it was lawful for him to eat, that he might make as if he had eaten, as the king had commanded of the flesh of the sacrifice:
- That by so doing he might be delivered from death: and for the sake of their old friendship with the man they did him this courtesy.
- But he began to consider the dignity of his age, and his ancient years, and the inbred honour of his grey head, and his good life and conversation from a child: and he answered without delay, according to the ordinances of the holy law made by God, saying, that he would rather be sent into the other world.
- For it doth not become our age, said he, to dissemble: whereby many young persons might think that Eleazar, at the age of fourscore and ten years, was gone over to the life of the heathens:
- And so they, through my dissimulation, and for a little time of a corruptible life, should be deceived, end hereby I should bring a stain and a curse upon my old age.

- For though, for the present time, I should be delivered from the punishments of men, yet should I not escape the hand of the Almighty neither alive nor dead.
- Wherefore by departing manfully out of this life, I shall shew myself worthy of my old age:
- And I shall leave an example of fortitude to young men, if with a ready mind and constancy I suffer an honourable death, for the most venerable and most holy laws. And having spoken thus, he was forthwith carried to execution.
- And they that led him, and had been a little before more mild, were changed to wrath for the words he had spoken, which they thought were uttered out of arrogancy.
- But when he was now ready to die with the stripes, he groaned, and said: O Lord, who hast the holy knowledge, thou knowest manifestly that whereas I might be delivered from death, I suffer grevious pains in body: but in soul am well content to suffer these things be- cause I fear thee.
- Thus did this man die, leaving not only to young men, but also to the whole nation, the memory of his death for an example of virtue and fortitude.

2 Maccabees ch 6

4) When I was carried away captive to Nineveh, all my brethren and my relatives ate the food of the Gentiles; but I kept myself from eating it because I remembered God with all my heart"

Tobit 1:10-11

5) (Judith is said to carry her own food and utensils into the camp of Holophernes and to refuse what he offers her) "Lest it be an offense"

Judith 12:1-4

6) Thy servant has not eaten at Haman's table, and I have not honored the king's feast or drunk the wine of the libations"

OG Esther 14:17

דניאל פרק ה

אַ בֵּלִשַאצַר מַלְכָּא, עַבַד לְחֶם רַב, לְרַבָּרָבָנוֹהִי, אַלַף; וְלָהֲבֵל אַלפָּא, חַמִּרָא שָׁתֵה .בּ בֵּלשַׁאצַר אַמַר בִּטְעֵם חַמִּרָא, לְהַיִּתַיָּה לְמַאנֵי ַדָּהַבָּא וִכַסְפָּא, דִּי הַנִפֶּק נָבוּכַדְנַצַר אַבוּהִי, מָן-הֵיכָלָא דִּי בִירוּשָׁלֵם; וִיִשָּׁתּוֹן בָּהוֹן, מַלְכָּא וַרַבִּרְבָנוֹהִי, שֵׁגְלָתֵהּ, וּלְחֵנָתֵהּ גֹּ בֵּאדַיִן, הַיִּתִיו מַאנֵי דַהַבַּא, דִּי הַנִפְּקוּ מִן-הַיִּכְלָא דִּי-בֵּית אֱלָהַא, דִּי בִירוּשְׁלֶם; וָאִשְׁתִּיו בָּהוֹן, מַלְכַּא וַרְבַרְבַנוֹהִי, שַׁגְּלֶתָהּ, וּלְחַנַתָּהּ דּ אָשְׁתָּיוּ, חַמָּרָא; וְשַׁבַּחוּ לָאלֶהֶי דַּהָבַא וְכַסְפַּא, נְחַשָּׁא פַּרְזַלָא--אָעַא וְאַבָּנַא הּ בַּהּ-שַּׁעַתָּה, נפקו (נָפַקָה) אֵצְבְּעַן דִּי ָיַד-אַנַשׁ, וַכַתָּבַן לַקַבֶּל נַבְרַשְׁתַּא, עַל-גִּירָא דִּי-כְתַל הֵיכָלָא דִּי מַלְכַּא; וּמַלְכַּא חָזָה, פַּס יָדַא דִּי כַתְבַה וּ אַדַיִן מַלְכַּא זִיוֹהִי שְׁכוֹהִי, וַרְעִיֹנֹהִי יָבָהַלוֹנָהּ; וְקָטָרֵי חַרְצָהּ מִשְׁתַּרָין, וְאַרְבַבָּתָהּ דַּא לְדָא נַקשָׁן .ז קַרָא מַלֹבָּא, בְּחַיִל, לְהַעֲלָה לְאַשְׁפַיָּא, בשדיא (בַּשְׂדַאִי) וּגַזַרַיא; עַנָה מַלָּפָּא וָאַמֶּר לְחַפִּימִי בָבַל, דִּי כַל-אֲנָשׁ דִּי-יִקְרָה כָּתַבָּה דְנָה וּפַשַׁרַה יָחַוּנָני, אַרגּוַנַא יִלְבַּשׁ והמנוכא (וְהַמֵּנִיכָא) די-דָהַבָּא עַל-צוּאַרָה, וְתַלֹתִּי בָמַלְכוּתָא, יִשַּׁלָט. {ס} ח אֲדִין, עללין (עַלין), כּּל, חַכּימי מַלְכַּא; וְלַא-כַהַלין כָּתַבָּא לְמַקְרָא, ופשרא -- יַ מַלְכָּתָא . ע אֱדַיִן מַלְכָּא בֶלְשַאצַר, שַׂגִּיא מְתָבָּהַל, וְזִיוֹהִי, שָׁנַיַן עֵלוֹהִי; וְרַבְרָבָנוֹהִי, מְשְׁתַּבִּשִׁין .י מַלְכָּתָא-לַקבל מלִי מַלְכַּא וַרַבַּרבַנוֹהי, לָבִית משׁתִּיא עללת (עַלָת); עַנַת מַלְכַּתַא וַאָמֵרַת, מַלְכַּא לָעַלְמין חֵיי--אַל-יִבַהַלוּף רַעיוֹנַף, וזיויך (וִזִּיוַרְּ) אַל-יִשִּׁתַּנוֹ .יא אִיתִי גִּבַר בִּמַלְכוּתָרְּ, דִּי רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין בֵּהּ, וּבְיוֹמֵי אֲבוּרְּ נַהִירוּ וְשָׂבְלְתָנוּ וְחָבְמָה כְּחָבְמַת-אֱלָהִין, הָשַׁתְּכַחָת בַּהּ; וּמַלְכַּא נָבְכַדְנַצֵּר, אָבוּרְּ--ַרָב חַרָטמִין אַשָּׁפִין כַּשַּדָאין גַּזְרִין, הַקִימָהּ אָבוּרְּ מַלְכַּא . יבַ כַּל-קַבַל דִּי רוּחַ יַתִּירָה וּמַנְדַע וְשָׂבָלְתָנוּ מִפַשַּׁר חֵלְמִין וָאַחַוַיַת אַחִידָן וּמִשָּבֵא קָטָרִין, הְשָׁתִּבַחַת בֵּהּ בָּדָנָיֵאל, דִי-מַלְכָּא שָׂם-שִׁמֵהּ, בֵּלְטִשַּׁאצַר; כִּעַן דָּנָיִאל יָתַקָּרִי, וּפְשַׁרָה יָהַחֵוֶה. יֹג בֶּאַדַיִן, דַּנַיָּאל, הַעַל, קַדָּם מַלֹבָּא; עֲנֵה מַלְבָּא וְאַמַּר לְדַנַיָּאל, אנתה- (אַנִּתְ-) הוּא דַנַיָּאל, דִּי-מָן-בְּנֵי גַלוּתָא דִּי וְהוּד, דִּי הַיִּתִי מַלְבָּא אָבִי, מָן-יָהוּד .יד וְשְׁמְעֶת עליך (עֻלְךֶ), דִּי רוּחַ אֱלַהִין בַּדְּי, וְבַהִירוּ וְשַׂכְּלְתַנוּ וְחַכְּמָה וַתִּירַה, ָהֶשְׁתְּכַחַת בַּּךּ .שוּ וּבְעַן הַעַלוּ קַדָּמִי, חַכִּימַיָּא אַשְׁפַיָּא, דִי-כָתָבָה דְנַה יָקָרוֹן, וּפְשְׁרַהּ לָהוֹדַעַתָנִי; וְלָא-כַהֵלון פְּשֵׁר-מִלְתַא, לָהַחֲוַיַּה . עוֹ וַאֲלַה שִׁמְעֶת עליך (עֻלַּךּ), דִּי-תוכל (תְּבּוּל) פְּשָׁרִין לְמְבְּשׁר וְקָטְרִין לְמִשְׁרֵא; בְּעַן הֵן תוכל (תִּבּוּל) בְּתַבַּא לְמַקְרֵא, ּוּפִשָּׁרֵהּ לָהוֹדַעוּתַנִי--אַרִגוָנַא תִלְבַּשׁ והמונכא (וִהַמִּנִיכָא) דִי-דַהַבָּא עַל-צַוּאַרַךּ, וְתַלְתָּא בְמַלְכוּתָא תִּשְׁלַט. {פּ יז בַּאדַיון עָנַה דַנַיֵּאל, וָאָמַר קַדָּם מַלְכָּא, מַתּנַתָּךּ לַךְּ לַהַוּיַן, וּכְבַוֹבְּיַתַרְּ לָאָחַרָן הַבּ; בְּרַם, כְּתַבָּא אֶקְרֵא לְמַלֹּכָּא, וּפְשְׁרָא, ַי**ט** וּמְן-. יי**ט** וּמְן-. יִחַאנתה (אַנָּתִּ), מַלְכָּא; אֵלֶהָא, עליא (עְלָּאָה), מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא וִיקָרָא וְהַדְּרָא, יִהַב לְנְבֶּכַדְנַצַּר אֲבוּךְּ רבוּתַא, דִּי וָהַב-לֹה--כֹּל עַממַיָּא אַמַּיָּא וְלֹשׁנַיָּא, הַוּוֹ זאַעין (זַיִעין) וַדְחַלִין מַן-קַדְמוֹהִי; דִּי-הַוּא צָבַא הַוֹה קטל, וְדִי-הַוֹה צָבָא הַוּה מַמָא, וְדִי-הַוָה צָבֶא הַוָה מָרִים, וְדִי-הַוָא צָבָא הַוָא מַשְׁפְּל .בּ וּכִדִי רְם לְבָבָה, וְרוּחַהּ תִּקפַת לְהַזֶּדָה; הַנְחַת מִן-כַּרְסֵא מַלְכוּתַהּ, ויקרה הַעדיו מנָה . **כא** וּמן-בָּנִי אַנִשׁא טָריד וַלְבָבָהּ עם-חֵיותָא שוי (שַוּיוֹ), וְעם-עַרְדָיַא מִדֹרָהּ, עשבּא בְתוֹרִין יָטעֲמוּנָהּ, וּמטַל שָׁמַיִּא גָּשָׁמַהּ יִצָטַבַּע: עַד דִּי-יַדָע, דִּי-שַׁלִיט אֱלַהָא עליא (עַלָּאַה) בְּמַלכוּת אַנִּשָׁא, וּלְמַן-דִּי יַצְבָּא, יַהַקִים עליה (עַלָּה). **כב** ואנתה (וַאַנִתָּ) בָּרָה בָּלָשַאצַר, לָא הַשְׁפֶּלְתִּ לְבָבַרָּ: בַּל-קַבְּל, דִי כַל-דְּנָה וָדָעָתַ. בֹּג וְעַל מֵרָא-שִׁמַיַּא הָתִרוֹמַמְתַּ וּלְמַאנַיִּא דִי-בַּיִתֵּה הַוְתִיו קדמיך (קַדְמַרָּ), ואנתה (וְאַנָתָּ) ורברבניך (וַרַבְּרַבַנַרְ) שַׁגַלֶתַרְּ וּלְחַנַתַרְּ חַמְרַא שַׁתַיו בָּהוֹן, וְלֵאלָהֵי כַּסְפַּא-וַדְהַבַּא נְחַשָּׁא פַרְזלָא -אַעא ואָבָנָא דִּי לָא-חַזַיָן וְלָא-שַׁמְעִין וְלָא יַדְעִין, שַׁבַּחָתָּ; וְלֵאלָהָא דִּי-נִשְׁמְתַרְ בִּידָה, וְכַל-אֹרְחַתַרְּ לֶה--לָא הַדְּרַתַּ, בּדְבָּא דַּי לָא-חַזַיָן וֹלָא-שַׁמְעִין וַלָא יַדְעִין, שַׁבַּחָתָּ; וְלֵאלָהָא דִּי-נִשְׁמְתַרְ בִּידָה, וְכַל-אֹרְחַתַרְּ לֶה--לָא הַדְּרַתַּ ָקַדָמוֹהִי, שָׁלִיחַ, פֶּסָא דִי-יַדָא; וּכְתַבָא דְנַה, רָשִׁים .כהוּדְנַה כְתַבַא, דִּי רְשִׁים: מָגֵא מָגַא, תָּקֵל וּפַרְסִין .כו דְּנַה, פְּשַׁר-ָמָלָתָא: מָנָא--מָנָה-אֵלָהָא מַלְבוּתָךּ, וְהַשִּׁלְמַהּ **.בז** תִּקֶל--תִּקִילִתָּ בְמֹאֹזַנָיָא, וְהִשְׁתִּבַחַתִּ חַסִּיר .**בח** פָּרֵס--פִּרִיסַת, מַלְבוּתָךְ, ויהִיבת, למַדִי וּפַרַס . **כט** בּאדַין אָמַר בּלִשאצַר, וְהַלְבַּשׁוּ לְדַנִּיּאל אַרְגּוַנַא, והמנוכא (וְהַמִּנִיכָא) די-דַהָבא, עַל-צוּארַה; והַכְּרזוּ עַלוֹהִי, דִּי-לֵהֵוָא שַׁלִּיט תַּלְתָּא בִּמַלְכוּתָא .**ל** בֵּהּ, בְּלֵילְיָא, קְטִיל, בֵּלְאשַׁצַר מַלְכָּא בשדיא (בַשִּׂדָאָה)

1 Belshazzar the king made a great feast to a thousand of his lords, and drank wine before the thousand. 2 Belshazzar, while he tasted the wine, commanded to bring the golden and silver vessels which Nebuchadnezzar his father had taken out of the temple which was in Jerusalem; that the king and his lords, his consorts and his concubines, might drink therein. 3 Then they brought the golden vessels that were taken out of the temple of the house of God which was at Jerusalem; and the king, and his lords, his consorts and his concubines, drank in them. 4 They drank wine, and praised the gods of gold, and of silver, of brass, of iron, of wood, and of stone. 5 In the same hour came forth fingers of a man's hand, and wrote over against the candlestick upon the plaster of the wall of the king's palace; and the king saw the palm of the hand that wrote. 6 Then the king's countenance was changed in him, and his thoughts affrighted

him; and the joints of his loins were loosed, and his knees smote one against another. 7 The king cried aloud to bring in the enchanters, the Chaldeans, and the astrologers. The king spoke and said to the wise men of Babylon: 'Whosoever shall read this writing, and declare unto me the interpretation thereof, shall be clothed with purple, and have a chain of gold about his neck, and shall rule as one of three in the kingdom.' (S) 8 Then came in all the king's wise men: but they could not read the writing, nor make known to the king the interpretation. 9 Then was king Belshazzar greatly affrighted, and his countenance was changed in him, and his lords were perplexed. 10 Now the queen by reason of the words of the king and his lords came into the banquet house; the queen spoke and said: 'O king, live for ever! let not thy thoughts affright thee, nor let thy countenance be changed; 11 there is a man in thy kingdom, in whom is the spirit of the holy gods; and in the days of thy father light and understanding and wisdom, like the wisdom of the gods, was found in him; and the king Nebuchadnezzar thy father, the king, I say, thy father, made him master of the magicians, enchanters, Chaldeans, and astrologers; 12 forasmuch as a surpassing spirit, and knowledge, and understanding, interpreting of dreams, and declaring of riddles, and loosing of knots, were found in the same Daniel, whom the king named Belteshazzar. Now let Daniel be called, and he will declare the interpretation.' 13 Then was Daniel brought in before the king. The king spoke and said unto Daniel: 'Art thou Daniel, who is of the children of the captivity of Judah, whom the king my father brought out of Judah? 14 I have heard of thee, that the spirit of the gods is in thee, and that light and understanding and surpassing wisdom is found in thee. 15 And now the wise men, the enchanters, have been brought in before me, that they should read this writing, and make known unto me the interpretation thereof; but they could not declare the interpretation of the thing. 16 But I have heard of thee, that thou canst give interpretations, and loose knots; now if thou canst read the writing, and make known to me the interpretation thereof, thou shalt be clothed with purple, and have a chain of gold about thy neck, and shalt rule as one of three in the kingdom.' 17 Then Daniel answered and said before the king: 'Let thy gifts be to thyself, and give thy rewards to another; nevertheless I will read the writing unto the king, and make known to him the interpretation. 18 O thou king, God Most High gave Nebuchadnezzar thy father the kingdom, and greatness, and glory, and majesty; 19 and because of the greatness that He gave him, all the peoples, nations, and languages trembled and feared before him: whom he would he slew, and whom he would he kept alive; and whom he would he raised up, and whom he would he put down.20 But when his heart was lifted up, and his spirit was hardened that he dealt proudly, he was deposed from his kingly throne, and his glory was taken from him; 21 and he was driven from the sons of men, and his heart was made like the beasts, and his dwelling was with the wild asses; he was fed with grass like oxen, and his body was wet with the dew of heaven; until he knew that God Most High ruleth in the kingdom of men, and that He setteth up over it whomsoever He will. 22 And thou his son, O Belshazzar, hast not humbled thy heart, though thou knewest all this; 23but hast lifted up thyself against the Lord of heaven; and they have brought the vessels of His house before thee, and thou and thy lords, thy consorts and thy concubines, have drunk wine in them; and thou hast praised the gods of silver, and gold, of brass, iron, wood, and stone, which see not, nor hear, nor know; and the God in whose hand thy breath is, and whose are all thy ways, hast thou not glorified; 24 then was the palm of the hand sent from before Him, and this writing was inscribed. 25 And this is the writing that was inscribed: MENE MENE, TEKEL UPHARSIN. 26This is the interpretation of the thing: MENE, God hath numbered thy kingdom, and brought it to an end. 27 TEKEL, Thou art weighed in the balances, and art found wanting. 28 PERES, thy kingdom is divided, and given to the Medes and Persians.' 29 Then commanded Belshazzar, and they clothed Daniel with purple, and put a chain of gold about his neck, and made proclamation concerning him, that he should rule as one of three in the kingdom. 30 In that night Belshazzar the Chaldean king was slain.

7) Now if the Babylonians had had knowledge of it beforehand or had perceived that which was being done by Cyrus, they would have allowed the Persians to enter the city and then destroyed them miserably; for if they had closed all the gates that led to the river and mounted themselves upon the ramparts which were carried along the banks of the stream, they would have caught them as it were in a fish- wheal: but as it was, the Persians came upon them unexpectedly; and owing to the size of the city (so it is said by those who dwell there) after those about the extremities of the city had suffered capture, those Babylonians who dwelt in the middle did not know that they had been captured; but as they chanced to be holding a festival, they went on dancing and rejoicing during this time until they learnt the truth only too well.

Herorotus Histories 1.191

8) Thus, then, his [Cyrus's] men were employed, while the enemy upon the walls laughed his siege-works to scorn, in the belief that they had provisions enough for more than twenty years. Upon hearing of this, Cyrus divided his army into twelve parts as if intending each part to be responsible for sentry duty during one month of each year...Then, when Cyrus heard that a certain festival ha come round in Babylon, during which all Babylon was accustomed to drink and revel all night long, he too a large number of men, just as soon as it was dark, and opened the heads of the trenches at the river. As soon as that was done, the water flowed down through the ditches in the night, and the bed of the river, where it traversed the city, became passable for men.

Xenophon, Cryopeadia 7.5: 13-16

9) After subduing Egypt, Antiochus returned in the one hundred and forty-third year. He went up against Israel and came to Jerusalem with a strong force. He arrogantly entered the sanctuary and took the golden altar, the lampstand for the light, and all its utensils. He took also the table for the bread of the Presence, the cups for drink offerings, the bowls, the golden censers, the curtain, the crowns, and the gold decoration on the front of the temple; he stripped it all off. He took the silver and the gold, and the costly vessels; he took also the hidden treasures which he found. Taking them all, he departed to his own land.

1 Macc. 1: 20-23

10) Not content with this, Antiochus dared to enter the most holy temple in all the world, guided by Menelaus, who had become a traitor both to the laws and to his country. He took the holy vessels with his polluted hands, and swept away with profane hands the votive offerings which other kings had made to enhance the glory and honor of the place...So Antiochus carried off eighteen hundred talents from the temple, and hurried away to Antioch, thinking in his arrogance that he could sail on the land and walk on the sea, because his mind was elated.

2 Macc 5: 11-21

11) מלכים ב פרק כה

ָאָיָה; אַנְת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְבוֹ, בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בֶּעָשוֹר לַחֹדֶשׁ, בָּא נְבֵבַדְנָאצַר מֶלֶךְ-בָּבֶל הוּא וְכָל-חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַם, וַיִּחַן עָלֶיהָ; ָוַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק, סָבִיב **.ב** וַתָּבֹא הָעִיר, בַּמָּצוֹר, עַד עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לַמֶּלֶךְ צִדְקָיָהוּ .גּ בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ, וַיְּחֲזַק הָרָעָב בָּעִיר; וְלֹא-הָיָה לֶחֶם, לְעַם הָאָרֶץ .ד וַתִּבָּקַע הָעִיר, וְכָל-אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַלֹּיִלָה דֻּרָךְ שַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל-גַּן הַמֶּלֶךְ, וְכַשְׂדִּים עַל-הָעִיר, סָבִיב; וַיִּלֶּךְ, דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה .**ה** וַיִּרְדְּפוּ חֵיל-כַּשְׂדִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׂגוּ אֹתוֹ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ; וְכָל-חֵילוֹ--נָפֹצוּ, ַמֶעָלָיו .ו וַיִּתְפָשוֹּ, אֶת-הַמֶּלֵךְ, וַיַּעַלוּ אֹתוֹ אֶל-מֶלֶךְ בָּבֶל, רְבָלֶתָה; וַיַּדַבְּרוּ אִתּוֹ, מִשְׁפָט .ז וְאֶת-בְּנֵי, צִדְקּיָהוּ, שְׁחַטוּ, לְעִינִיו; וְאֶת-עִינֵי צִדְקָיָהוּ, עָוֵר, וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם, וַיְבָאֵהוּ בָּבֶל. {ס} ח וּבַחֹדֶשׁ הַחַמִישִׁי, בְּשָׁבְעָה לַחֹדֶשׁ--הִיא שְׁנַת תְּשַׁע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לַמֶּלֶף נְבַכַדְנָאצַר מֵלֶף-בָּבֶל: בָּא נָבוּזַרְאַדָן רַב-טַבָּחִים, עָבֶד מֶלֶף-בָּבֶל--יְרוּשְׁלֶם .ט וַיִּשְׂרֹף אֶת-בֵּית-יְהוָה, וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶף; וְאֵת ַּכָּל-בָּתֵי יְרוּשָׁלַם וְאֶת-כָּל-בֵּית גָּדוֹל, שָׂרַף בָּאֵשׁ .י וְאֶת-חוֹמֹת יְרוּשָׁלַם, סָבִיב--נָתְצוּ כָּל-חֵיל כַּשְׂדִּים, אֲשֶׁר רַב-טַבָּחִים .**יא** וְאֵת ָיֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר, וְאֶת-הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל-הַמֶּלֶךְ בָּבֶל, וְאֵת, יֶתֶר הֶהָמוֹן--הֶגְלָה, נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טַבָּחִים .**יב** וּמִדַּלַת ָהָאֶרֶץ, הִשְׁאִיר רַב-טַבָּחִים, לְכֹרְמִים, וּלְוּגְבִים .יגוָאֶת-עַמוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בֵּית-יְהוָה, וְאֶת-הַמְּכֹנוֹת וְאֶת-יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בְּבֵית-יְהוָה--שִׁבְּרוּ בַשְׂדִּים; וַיִּשְׂאוּ אֶת-נְחֻשְׁתָּם, בָּבֶלָה .**יד** וְאֶת-הַסִּירֹת וְאֶת-הַיָּעִים וְאֶת-הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת-הַכַּפוֹת, וְאֵת כָּל-בְּלֵי הַנָּחֹשֶׁת אֲשֶׁר יִשָּׁרָתוּ-בָּם--לָקָחוּ .**טו** וְאָת-הַמַּחִתּוֹת, וְאָת-הַמִּזְרָקוֹת, אֲשֶׁר זָהָב זָהַב, וַאֲשֶׁר-בָּסֵף כַּסֵף--לָקָח, רַב-טַבָּחִים .**טז** הָעַמּוּדִים שְׁנַיִם, הַיָּם הָאֶחָד וְהַמְּכֹנוֹת, אֱשֶׁר-עָשֶׂה שְׁלֹמֹה, לְבֵית יְהוָה--לֹא-הָיָה מִשְׁקּל, לְנָחֹשֶׁת כָּל-הַבֵּלִים ָהָאֵלֶּה .יז שְׁמֹנֶה עֶשְׂוֵרָה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד, וְכֹתֶרֶת עָלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת שָׁלֹשׁ אמה (אַמּוֹת), וּשְׂבָכָה וְרִמֹּנִים עַל-הַפֹּתֶרֶת סָבִיב, הַפֹּל נָחֹשֶׁת; וְבָאֵלֶה לַעַמוּד הַשֵּׁנִי, עַל-הַשְּׁבָכָה .יח וַיִּקּח רַב-טַבָּחִים, אֶת-שְׁרָיָה כֹּהֶן הָרֹאשׁ, וְאֶת-צְפַנְיָהוּ, ַפּהֵן מִשְׁנֵה; וְאֶת-שָׁלֹשֶׁת, שֹׁמְרֵי הַפַּף . **יט**וּמִן-הָעִיר לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר-הוּא פָקִיד עַל-אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה, וַחַמִּשְׁה אֲנָשִׁים מֵרֹאֵי ָפָנִי-הַמֶּלֶךְ אֵשֶׁר נִמְצָאוּ בָעִיר, וְאֵת הַסֹּפֵר שַׂר הַצָּבָא, הַמַּצִבָּא אֶת-עַם הָאָרֶץ; וְשִׁשִׁים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ, הַנִּמְצָאִים בָּעִיר . ב וַיְּקַח ּאֹתָם, נְבוּזַרָאַדָן רַב-טַבָּחִים; וַיֹּלֶךְ אֹתָם עַל-מֶלֶךְ בָּבֶל, רְבְלָתָה . בא וַיַּךְ אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתֵם בְּרִבְלָה, בְּאֶרֶץ חֵמָת; וַיִּגֶל יְהוּדָה, מֵעַל אַדְמָתוֹ .**כב** וְהָעָם, הַנִּשְׁאָר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה, אֲשֶׁר הִשְּאִיר, נְבוּכַדְנֶאצַר מֶלֶךּ בָּבֶל--וַיִּפְקַד עֲלֵיהֶם, אֶת-גְּדַלְיָהוּ בָּן-אַחִיקִם בָּן-ּ שָׁפָן .בג וַיִּשְׁמְעוּ כָל-שָׂרֵי הַחֲיָלִים הֵמָּה וְהָאֲנָשִׁים, כִּי-הִפְּקִיד מֶלֶךְּ-בָּבֶל אֶת-גְּדַלְיָהוּ, וַיַּבֹאוּ אֶל-גְּדַלְיָהוּ, הַמִּצְפָּה; וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן-נָתַנָיָה וְיוֹחָנָן בַּן-קַרֶחַ וּשְׂרָיָה בַּן-תַּנָחֶמֶת הַנָּטֹפָתִי, וַיַאַזָנָיהוּ בֵּן-הַמַּעַכָּתִי-הַמָּה, וְאַנְּשִׁיהָם · **כד** וַיִּשְּׁבַע לָהֵם גַּדַלְיָהוּ, וּלְאַנְשִׁיהם, שָׁבוּ בָאָרֵץ, וִעִבְדוּ אֵת-מֵלֵךְּ בָּבָל--וִיָּטַב הַכַּשִׂדִּים: מֵעַבִדִי אַל-תִּירָאוּ ַבָּה וַיִּהִי בַּחֹדֵשׁ הַשִּׁבִיעִי, בָּא יִשְׁמַעֶאל בַּן-נַתַנִיָּה בַּן-אֵלִישָׁמַע מְזָּרַע הַמִּלוּכָה וַעֲשַׂרַה אַנָשִׁים אָתּוֹ, וַיַּכּוּ אֵת-גַּדַליָהוּ, וַיַּמֹת; וְאֵת-הַיָּהוּדִים, וְאֶת-הַבַּשְׂדִּים, אֵשֶׁר-הָיוּ אָתּוֹ, בַּמִּצְפָּה .בו וַיָּקָמוּ כָל-הָעָם מִקָּטוֹ וְעַד-גָּדוֹל ,וְשָׂרֵי הַחַיָלִים, וַיַּבֹאוּ, מִצְרַיִם: כִּי יָרְאוּ, מִפְּנֵי כַשְׂדִּים. {ס} בז וַיָהִי בִשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה, לְגָלוּת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְּ-יְהוּדָה, בִּשְׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ, בְּעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ; נָשָׂא אַויל מִרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מָלְכוֹ, אֶת-ראֹשׁ יְהוֹלֶכוּן מֶלֶךְ-יְהוּדָה--מִבֵּית כֶּלֶא .כח וַיִּדְבֵּר אִתּוֹ, טֹבוֹת; וַיִּתֵּן, אֶת-כִּסְאוֹ, מֵעַל כְּסֵא ַהַמְּלָבִים אֲשֶׁר אִתּוֹ, בְּבָבֶל . **בט** וְשִׁנָּא, אֵת בִּגְדֵי בִלְאוֹ; וְאָבַל לֱחֶם תָּמִיד לְפָנָיו, כָּל-יְמֵי חַיָּיו . ל וַאַרֻחָתוֹ, אַרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה-לוֹ מֶאֶת הַמֶּלֶךְ--דְּבַר-יוֹם בִּיוֹמוֹ: כֹּל, יִמֵי חַיַּוּ

12) <u>דברי הימים ב פרק לו</u>

יח וְכֹל בְּלֵי בֵּית הָאֱלֹהִים, הַגְּדֹלִים וְהַקְּטַבִּים, וְאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה, וְאֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְשְׂרָוּי.-הַבֹּל, הֵבִיא בָבֶל .יט וַיִּשְׂרְפּוּ, אֶת-בֵּית הָאֱלֹהִים, וַיְנַתְּצוּ, אֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלָם; וְכָל-אַרְמְנוֹתֶיהָ שָּׁרְפּוּ בָאֵשׁ, וְכְל-בְּלֵי מַחֲמַדֶּיהָ לְהַשְׁחִית .בּ וַיִּגְּל הַשְּׁאֵרִית מִן-הַחֶּרֶב, אֶל-בָּבָל; וַיִּבְיוֹל וְעַבָּדִים, עַד-מְלֹךְ מַלְכוּת פָּרָס . בּא לְמַלֹּאוֹת דְּבַר-יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ, עַד-רְצְתָה הָאָרֶץ אֶת-שַׁבְּתוֹתִיהָ: כָּל-בְּלָי וְשְבַּרִים, עַד-מְלֹךְ מַלְכוּת פָּרָס . בּא לְמַלֹּאוֹת דְּבַר-יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ, עַד-רְצְתָה הָאָרֶץ אֶת-שַׁבּר-יְהוָה בְּבִיי יִרְמְיָהוּ, בְּפִי יִרְמְיָהוּ, בְּפִי יִרְמְיָהוּ, יְבְּיִה הָשָׁבָּר.-הָוֹת בְּבִר-יְהוָה, בְּפִי יִרְמְיָהוּ, וְבִם-בְּתִּבְּרִם לְּבָרִם, לְכִלּוֹת דְּבַר-יְהוּה, בְּפִי יִרְמְיָהוּ, בְּבִיי יִרְמְיָהוּ, בְּבִיי יִרְמְיָהוּ, בְּבִיר-יְהוּ, בְּבִיר לְעַבָּר.-בְּבִים שָׁנָה. לְסַלֹּאוֹת וְבָּב-רְיִם, בֹּנְלִם מְּלְכוֹת דְּבַר-יְהוּה, בְּמִי יִרְמְיִה, בְּמִים שְׁנָה. בְּרָס, וַיְבְּבִית לְעָבֵיר-קוֹל בְּכָל-מַלְכוּתוֹ, וְנִם-בְּמִבְּתָב לֵאמֹר. לְסֹלּ בְּבָּר בְּעִלִים לְעָלֵי לְבְנוֹת לְעָבָּר הָשְׁבָּר מְבְּלְבְעָּה. לְשָבְים מְעָלֵי לְבְנוֹת לְעָבָר-קוֹל בְּכָל-מַלְכוּת. בְּמִבְים לֵאבּב לֵאמֹר. [סֹלְיכִּ בְּנִלְים בְּעָבִים בְּעָלֵי לְבְנוֹת לְעָלַים בְּעְלֵי לְבְנוֹת-לוֹ בַּיִת בְּיִר בְּיִב בְּיִבְים מְבָּל-עָמוֹ, יְהוּא-בָּקָד עָלֵי לְבְנוֹת-לוֹ בַּיִת בְּירִים בּוֹבְישׁ מְלָבִים מְּבָּל-עִמוֹ, יְהוּה אֵלֹהֵי הַשְּׁבְים מְבָּל-עָמוֹ, יְהוּבּים בְּלִבּים מִבְּלּלים בְּיל בִּית בְּיִב בְּיִב בְּים בְּבִילְים בְּבִּים בְּיִב בְּיִים בְּבִּים בְּבָּבְים בְּבְּים בְּבְּים בְּיִבְים בְּבִים בְּבִים בְּבִיל יִם בְּיבּבְים בְּבְים בְּים בְּבְים בְּבְּים בְּבִים בְּיבּים בְּבִיל בְּים בְּבְּל-מִּבְים בְּבְּים בְּבְּבְים בְּבְּבְים בְּבְּים בְּבְּים בְּיבְבְּים בְּבְּים בְּבְּים בְּיבְבְים בְּבְבּים בְּבְּים בְּבְּים בְּבְּבְבְים בְּבְּבִים בְּבְּבְים בְּבְּבְים בְּבְבּים בְּבְים בְּבְים בְּבְּבְים בְּבְים בְּבְים בְּבְּבְים בְּבְבְּים בְּבְים בְּבְּבְים בְּבְים בְּבְבְים בְּב

<u>עזרא פרק א</u> (13

א וּבִשְׁנַת אַחַת, לְבוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס, לְכְלוֹת דְּבַר-יְהוָה, מִפִּי יִרְמְיָה: הֵעִיר יְהוָה, אֶת-רוּחַ כַּרֶשׁ מֶלֶךְ-פָּרַס, וַיִּעֲבֶר-קוֹל בְּכָל-מַלְכוּתוֹ, אָנִי יְהוָה אֶת-רוּחַ כַּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס--כֹּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ, נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמִים; וְהוּא-פָקַד עְלַי לְבְנוֹת-לוֹ בִית, וְבֶּם-בְּמִבְתָּב לֵאמֹר . גַ מִי-בָּכֶם מִכָּל-עַמּוֹ, יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ, וְיַעַל, לִירוּשְׁלָם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה; וְיִבֶּן, אֶת-בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאל--הוּא הָאֱלֹהִים, אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָם .דּ וְכָל-הַנִּשְׁאָר, מִכָּל-הַמְּלְמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר-שָׁם--יְנַשְּאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ, בְּכֶסף וּבְּזָהָב וּבְרְכוּשׁ וּבְרָבוּשׁ וּבְרָבוּשׁ וּבְרָבוּשׁ וּבְלָהם, וְמַלְּחֹ, וְמָלָּחִים, אֲשֶׁר בִּירוּשְׁלָם .ה וַיְקוֹמוּ רְאשׁי הָאָבוֹת, לִיהוּדָה וּבְנְיָמוֹ, וְהַכּּהֲכִים, וְהַלְּוִים; לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים, אֶת-בֵּית הָאֱלֹהִים, אֶשֶּר בִּירוּשְׁלָם .וּ וְכָל-סְבִּבּלְהוּ בְּיִרוּשְׁלָם .וּ וְכָל-סְבִּבְּבְה. בְּרְבוּשׁ הַאָּבוֹת, לְיבוֹת הָבְּלָבוֹת הָבֶּלְהִים, אֶשֶּר בִּירוּשְׁלָם .וּ וְבָלּר בִּיִהוּשְׁלָם .הוּ שְּׁלָה .וּ וְבְלּה בְּיִרְהָשׁלָם .הוּ הְבִּימָה, עִם-הַנְּדְבָּה--לְבֵּית הָאֱלֹהִים, אֶשְר בִּירוּשְׁלָם אָבֹר בִּירוּשְׁלָם .וּ וְבִּלְית הְאָלָה .וּ וְכִילְים הְשִּׁי בְּיִהוּשְׁלָם . אִשְׁר בִּירוּשְׁלָם .בּיִבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּבְים הְבָּיִים הְעָבִים הְבָּיִר הְשָׁלָם .וּ וְבִירוּשְׁלָם .וּ וְכִלּים הָבִּיה, שְּבִילּם בְּבִילְים בְּיִבּיה, בְּרְרוּשׁלְבִים הְבָּבִילְם בְּבִּילוֹת בְּבִּים הְבָּבִים הְבָּבִים הְבָּשִׁי בִּירוּ בְּבִית הְשִּבִּים הְבִּיִּים בְּבִּים בְּבָּים בְּיִבִּים הְבִּים בְּבִית הְבִּית הְבִּית בְּיִבֹּית בְּבִית הְבִּית בְּית בְּיִבּית הְבִּית בְּבִּית הְבִּית בְּיתוּ בְּבִית בְּבִּית בְּבִית הְבִּית בְּבֹּיִים בְּיִבְּבִּים בּּבְירִיהְיֹבְּיִבְּלְים בְּיִבּים בְּבְּיִית בְּיִבּים בְּיִבְיִּבְּים בְּבִּים בְּיִבְּיִבְים בְּבִּבְים בְּבִּים בְּבִּים בְּיִבְּים בְּבִּים בְּבִּים בְּיבִּים בְּיִבּים בְּיִבְּים בְּבְּבוֹת בְיבּים בְּיִבּים בְּבְּים בְּבִים בְּבִּים בְּיִבְים בְּיִבְים בְּ

וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדְּנוֹת--לְבַד, עַל-כָּל-הִתְנַדֵּב. ז וְהַ**מֶּלֶךְ כּוֹרָשׁ, הוֹצִיא אֶת-בְּלֵי בֵית-יְהוָה, אֲשֶׁר הוֹצִיא נְבוּכַדְנָצֵר מִירוּשָׁלַם, וַיִּתְּנַם בְּבֵית אֱלֹהָיו .ח וַיּוֹצִיאֵם, כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְּ פָּרַס, עַל-יַד, מִתְרְדָת הַגּּוְבָּר; וַיִּסְפְּרֵם, לְשֵׁשְׁבַּצַר, הַנָּשִׂיא, לִיהוּדָה .**

14) Excavated from an arched building near the Ishtar Gate of ancient Babylon. The cuneiform texts, which are dated between 595 and 570 B.C., contain lists of rations of barley and oil issued to the captive princes and artisans, including "Yaukin, king of the land of Yahud." This is a direct reference to Jehoiachin, and some of the other tablets also mentioned his 5 sons who accompanied him to Babylon. (Staatliche Museum, Berlin).

15) ישעיהו פרק נב

יא סוּרוּ סוּרוּ צָאוּ מִשָּׁם, טָמֵא אַל-תָּגָּעוּ; צְאוּ מִתּוֹכָהּ--הָבָּרוּ, נִשְׁמֵי פְּלֵי יְהוָה .יב כִּי לֹא בְחָפָּזוֹן תֵּצֵאוּ, וּבְמְנוּסְה לֹא תֵלֵכוּן: כִּי-הֹלֵךּ לְפְנֵיכֶם יְהוָה, וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. {ס} יג הָנֵּה יַשְׂכִּיל, עַבְדִּי; יָרוּם וְנָשָׂא וְגָבַהּ, מְאֹד .יד בַּאֲשֶׁר שָׁמְהּוּ עָלֶיךּ רַבִּים, בֵּן-מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ; וְתֹאֲרוֹ, מִבְּנֵי אָדָם .טו בֵּן יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים, עָלְיו יִקְפְּצוּ מְלָכִים פִּיהֶם: כִּי אֲשֶׁר לֹא-סֻפַּר לָהֶם, רָאוּ, וַאֲשֶׁר לֹא-שָׁמְעוּ, הִתְּבּוֹנִנּוּ.

<u>16) שמות פרק לא</u>

ִיח וַיִּתֵּן אֵל-מֹשֵׁה, כִּכַלֹתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ בִּהַר סִינַי, שָׁנֵי, לֶחֹת הָעֶדָת--לֶחֹת אֵבֵן, כִּתֻבִים בִּאֵצְבַּע אֵלֹהִים.

17) <u>דברים פרק ט</u>

ּ וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי, אֶת-שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים--בְּתֻבִים, בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים; וַעֲלֵיהֶם, בְּכָל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹף הָאֵשֹּ--בִּיוֹם הַקָּהָל

18) <u>מלכים ב פרק כב</u>

אַ בֶּן-שְׁמֹנֶה שָׁנָה, יֹאשִׁיָהוּ בְּמָלְכוֹ, וּשְׁלֹשִים וְאַחַת שָׁנָה, מָלַּף בִּירוּשָׁלָם; וְשֵׁם אִמּוֹ, יְדִידָה בַת-עֲדָיָה מִבְּצְקַת .בּ וַיַּעשׂ הַיָּשָׂר, בְּעִלְּהוּ, וַיִּלֶּף, בְּלַ-דֶּרֶף דָּוִד אָבִיו, וְלֹא-סָר, יָמִין וּשְׂמֹאוֹלֹג וַיְהִי, בְּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה, לַמֶּלֶף, יִאשׁיָהוּ; שָׁלַח הַמֶּלֶף אֶת-שְׁפָּן בְּּמִינִי יְהוָה, לֵמִלֹר .ד עֲלֵה, אֶל-חִלְקְיָהוּ הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, וְיַתֵּם אֶת-הַכֶּפֶסף, הַמּוּבָּא בֵּית יְהוָה, לֵאמֹר .ד עֲלֵה, אֶל-חַלְקְיָהוּ הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, וְיַתָּם אֶת-הַכֶּפֶסף, הַמּוּבָּא בִּית יְהוָה, לְחַזֵּק, בָּדֶק הַבָּיִת וּ לְּבִּית יְהוָה, לְחַזֵּק, בָּדֶק הַבָּיִת וּ לְּבִּית וְהוֹה, לְחַזֵּק, בָּדֶק הַבָּיִת וּ לֶלְּרִים וְלַבֹּרִים; וְלְהְנוֹת עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב, לְחַזֵּק, אֶת-הַבָּיִת יְהוֹה, לְמַזֵּק, בְּדֶל הַבָּית וּ לְּבָּיִת וְהְלָבְיהוּ הַבְּּחְ הַבָּית וְהַלְּה, לְחַזֵּק, בְּדֶל הַבָּיִת וְלְבֹּנִים וְלַבֹּּדִרים; וְלְהְנָהוֹת עֵצִים וְאַבְנִי מַחְצֵב, לְחַזֵּק, בָּדֶּת הַבָּיִת וְהוֹלְהְיה הַבּּכֶּף הַנָּבְּית יְהוֹה, לַחָדָם: בִּי בָּאֲמוּנָה, הֵם עשִׁים חִיקְלְּבָה הַבּּלֶם וְהַלְּבָר, אֶל-הַהָּבָּית יְהוֹה, וַיִּשְׁב אֶת-הַבֶּפֶלף הַנִּבְּית יְהוֹלְר, בָּבִית יְהוֹלְה, בָּבִית יְהוֹלְה, בָּבּית יְהוֹלְה, בָּבִית יְהוֹלְלְיָה הַבּּלְּת בְּבָית יְהוֹלְה, עָבִים וֹבְלְּבָּל הְיִבְּל אָר. הַלְּבָּית יְהוֹלְתְיָב אֶת-הַפֵּפֶּך הַנְּבְיִת יְהוֹלְלְיָה הַבּּלְיך אֶל-בָּית, וַיִּהְרָאֵהוּ עַל-בָּיִת עְבָּדְיף אֶת-הַבֶּפֶּסף הַנִּמְצְא בַּבָּית, וַיּהְּבָּב, עֹל-יַד עשׁי הַמְּלְאבָה, הַמֵּלְאב, שְׁבָּית וְהְבָּבְית וְהְבָּל בְּבָית, וַיִּשְׁב אֹער. הַמֵּפֶלף הַבְּית, וַיִּשְׁב אוֹלְי, מְלֹבְי הַעְּלְבִי עִּילְים הַמְּלָּא בָּית הְבָּבְית וְהִילְב, בְּית בְּבָּית בְּבְּתְים בְּבְית וְיהוֹל בְּית בְּבּית וְלְבְי בְּחְבּב בְּתְיב, בְּבִית וְבִּית בְּבָּית בְּבְית וְיבִּל בְּית בְּבְית בְּבְּית בְּבְּת בְּבְּבְית וְבְּבְּבְית וְיבִּלְים בְּבְּבִית בְּבְּבְית וְבְּית בְּבְבִּית בְּבְּבְית בְּבְּית בְּבְּבְית וְיבְּחְבּב בְּבָּת וְיבְּית בְּבְּבְית בְּבְּבְּבְים וְבְּבְיבְּבְית בְּבְּתְיבְּבְּבְית בְּבְּבְעְבִּית בְּבְּבְית בְּבְּבְית בְּב

19) ישעיהו פרק מה

ִיח כִּי כֹה אָמַר-יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים, יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשָׂהּ הוּא בוֹנְנָהּ--לֹא-תֹהוּ בְרָאָהּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ; אֲנִי יְהוָה, וְאֵין עוֹד .יִ**ט** לֹא בַּסֶּתֵר דְּבַּרְתִּי, בִּמְקוֹם אֶרֵץ חֹשֶׁרְּ--לֹא אַמַרְתִּי לְזֵרֵע יַעֵקֹב, תֹהוּ בַּקּשׁוּנִי; אַנִי יִהוַה דֹּבֵר צֵדָק, מַגִּיד מֵישַׁרִים

(20 <u>שמות פרק ח</u>

ַיד וַיִּעֲשׂוּ-כֵּן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם לְהוֹצִיא אֶת-הַבִּנִּים, וְלֹא יָכֹלוּ; וַתְּהִי, הַבִּנָּם, בָּאָדָם, וּבַבְּהֵמָה .**טו** וַיּאֹמְרוּ הַחַרְטֵמִּם אֶל-פַּרְעֹה, אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוּא; וַיֶּחֲזַק לֵב-פַּרְעֹה וְלֹא-שָׁמַע אֲלֵהֶם, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה